

УДК 658:005.332.4:33.012.23
DOI: 10.31891/2307-5740-2022-302-1-52

БІЛЕЦЬКА І. М.

<https://orcid.org/0000-0002-6906-7161>

e-mail: luc_im@ukr.net

Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту ТНЕУ

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК ФУНКЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЇХ СИСТЕМНОГО РОЗВИТКУ

У статті акцентовано на проблематиці обрання інноваційного шляху стратегічним вектором розвитку підприємств у сучасних умовах господарювання та конкуренції. Вказано на актуальності вдосконалення інноваційного менеджменту безпосередньо закладів охорони здоров'я. Зроблено висновок, що існуючих на нині методичних підходів до аналізування інноваційної діяльності підприємств недостатньо і вони потребують подальшого вдосконалення. Узагальнено провідні методики оцінювання інноваційної діяльності, інноваційного потенціалу та інноваційного розвитку підприємств. Визначено складові та показники оцінювання інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я. Розроблено алгоритм комплексного оцінювання інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я. Ідентифіковано особливості менеджменту інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я, серед яких підвищений ризик ймовірності прийняття помилкового управлінського рішення; наявність диференційованого інституційно-правового базису регулювання інноваційної сфери для підприємств, що надають медичні послуги; стратегічна спрямованість підприємств на розробку сервісно-продуктових інновацій; обмеженість державної підтримки інноваційної діяльності; наявність ризиків витоку інформації, що містить комерційну таємницю.

Ключові слова: менеджмент, управління підприємствами, заклади охорони здоров'я, інноваційний розвиток, методика аналізування.

IRYNA BILETSKA

Ivano-Frankivsk Educational and Scientific Institute of TNEU

ANALYSIS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF HEALTHCARE INSTITUTIONS AS A FUNCTION OF THE MANAGEMENT OF THEIR SYSTEMIC DEVELOPMENT

The article investigates the problems of innovative development of enterprises in modern conditions of management and competition. The urgency of improving the innovative management of health care facilities is indicated. It is concluded that the current methodological approaches to the analysis of innovation activities of enterprises are insufficient and they need further improvement.

The purpose of the article is to substantiate the new methodological and applied principles of analyzing the innovative activities of health care institutions in the context of improving control as a function of management of their further development.

Leading methods of evaluation of innovation activity, innovation potential and innovative development of enterprises are generalized. The components and indicators of evaluation of innovative development of health care institutions are determined. An algorithm for comprehensive assessment of innovative development of health care facilities has been developed.

The peculiarities of the management of innovative development of health care institutions have been identified, among which the risk of making a wrong management decision is increased; availability of a differentiated institutional and legal basis for regulating the innovation sphere for enterprises providing medical services; strategic focus of enterprises on the development of service and product innovations; limited state support for innovation; the presence of risks of leakage of information containing trade secrets.

The applied significance of the research results lies in the qualitative and thorough analysis of innovation activity, and, consequently, the adoption of more informed management decisions for their further development.

The scientific novelty of the research results is the further development of methods for analyzing the innovative development of health care facilities as one of the basic functions of their management.

Keywords: management, enterprise management, health care institutions, innovative development, methods of analysis.

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Сучасний стан розвитку та ефективність функціонування вітчизняної системи охорони здоров'я не відповідає сучасним викликам. Передовсім йдеться про складність та нерівність в доступності значної частини послуг медичної допомоги, проблематику рівня якості медичного обслуговування населення. Підтвердження цієї тези знаходимо безпосередньо у низькій середній очікуваній тривалості життя, незадоволеності населення більшої частини країни якістю послуг системи соціального страхування ризиків, визнанні населенням незадовільного рівня та якості життя.

На протигагу державній системі, в Україні почали створюватися та нарощуватися масштаби діяльності закладів недержавної, зокрема приватної, форми власності в сфері охорони здоров'я. Однак, масштаби їх діяльності все ще не достатні, а роль в загальній системі охорони здоров'я – мізерна. Поточний стан функціонування і розвитку закладів охорони здоров'я в Україні обумовлений комплексом причин і чинників як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Також їх подальший стабільний розвиток у значній мірі пов'язаний із труднощами протидії посиленню конкуренції на цьому ринку.

Такі обставини все більше актуалізують проблему обґрунтування теоретико-методичних положень і прикладних рекомендацій відносно розробки і застосування нових сучасних та ефективних механізмів та

інструментів інноваційного менеджменту у контексті політики системного розвитку закладів охорони здоров'я. Комплексна і системна політика закладів охорони здоров'я щодо створення і реалізації інновацій у всіх функціональних сферах та структурних напрямках господарювання дозволяє представити на ринку більш якісний і конкурентоспроможний продукт, причому значно ширшого асортименту і діапазону послуг, забезпечити вищу ефективність бізнес-процесів та кращу комунікацію зі споживачами послуг, контрагентами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Потрібно визнати, що проблематика управління підприємствами (закладами) охорони здоров'я розкрита на нині у недостатній мірі. Однією з причин такого стану справ є все ще збереження її базисних засад, які були притаманні колишній адміністративній системі господарювання, за якої послуги в цій сфері офіційно були безкоштовними, а суб'єкти, які їх надавали, – виключно комунальної або ж державної форми власності. По мірі збільшення чисельності та утвердження ринкових позицій недержавних закладів охорони здоров'я інтерес до економічних аспектів у цій сфері неухильно зростає.

Відтак, загальні аспекти економіки та управління розвитком закладів охорони здоров'я достатньо комплексно розкриті у публікаціях О. Баєва [1, с.12-23], О. Корнійчук [7], О. Солдатенко [9, с.142-147] та ін.

Базисом формування методичних підходів та методик аналізування фінансово-економічного стану, а також структурно-темпоральних характеристик є навчальні підручники, посібники, а також наукові монографії з проблематики економічного аналізу, зокрема на рівні суб'єкта господарювання. Позаяк, такі положення істотно розвинуто та доповнено вітчизняними та зарубіжними науковцями, зокрема Т. Васильцівим, О. Ярошко [3, с.132-136], Р. Лупаком, М. Куницькою-Іляш [12, с.8-15], Б. Байдою, О. Петруч [13, с.32-35], З. Юринець [14, с.16-23] та ін.

Аналіз інноваційної активності суб'єктів господарювання, сучасні прогресивні методи аналізування її розвитку та впливу на зростання ефективності бізнесу стали предметом досліджень З. Юринець та В. Круглякова [10, с.425-432; 11, с.44-56], а проблематика управління системним розвитком суб'єктів господарювання, у тому числі з врахуванням специфіки функціонування закладів охорони здоров'я – Л. Жаліло [6], Р. Уразалієва [2, с.153-158], Т. Дібрової та Д. Булбук [4], А. Дідич [5, с.248-252], Р. Лупака [8, с.320-325].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Однак, швидкі зміни, які відбуваються сьогодні у вітчизняній системі охорони здоров'я, поява та розвиток сучасних приватних закладів охорони здоров'я і надання медичних та супутніх до них послуг, зростання конкуренції та актуалізація, в зв'язку з цим потреби в інноваційному векторі розвитку, включно з вмінням належним чином аналізувати аспекти інноваційного шляху поступу суб'єктів бізнесу, обумовлюють потребу в подальшому розвитку методики аналізування інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я.

Формулювання цілей статті

Метою статті є обґрунтування нових методико-прикладних засад аналізування інноваційної діяльності закладів охорони здоров'я у контексті покращення контролю як функції менеджменту їх подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу

Частина науковців при формуванні методики та дослідження ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання акцентує увагу на дослідженні інноваційного потенціалу підприємства як основи інноваційного розвитку. Інші пропонують систему показників ефективності інноваційної діяльності за певними групами, до яких входять параметри ефективності науково-технічних заходів, що характеризуються темпом приросту ефективності господарювання внаслідок впровадження інновацій та отриманням економії у витратах; фінансової і інвестиційної ефективності науково-технічних заходів.

Однак, характеристики інноваційного потенціалу підприємств доречно доповнити із застосуванням проектного підходу показниками, що характеризують ефективність проектної діяльності з впровадження інноваційно-інвестиційних проектів, та оцінки їх ефективності та включають наступні групи показників: показники чистого дисконтованого доходу, показники внутрішньої норми прибутковості (дохідності), показники рентабельності інвестицій в інноваційний проект та показники періоду окупності.

Цікавим та достатньо змістовним є метод соціально-економічного оцінювання та планування інноваційного розвитку суб'єктів господарювання, що пропонується в економічній літературі. Методика побудована на використанні узагальнюючих показників шляхом застосування часткових показників та експертного опитування за трьома основними напрямками: (1) оцінювання інноваційного потенціалу, (2) маркетингового забезпечення інноваційної діяльності та (3) соціального розвитку. При цьому, з метою оцінювання інноваційного потенціалу пропонується використовувати техніко-технологічні параметри; до маркетингових показників – коефіцієнти ринкової частки, доведення послуг до споживача, зміни обсягів надання послуг; до показників соціального рівня – показники розвитку систем гуманізації праці: коефіцієнти

професійного зростання, витрати на підготовку та перепідготовку кадрів, коефіцієнти кваліфікаційного рівня, рівня соціальної напруженості в колективі та участі працівників в управлінні підприємством; показники розвитку системи соціальних гарантій; показники розвитку систем безпеки та охорони праці: коефіцієнти відповідності нормативам, безпеки робочих місць, охорони праці; показники розвитку системи корпоративної відповідальності.

Розгляд численних, опрацьованих науковцями та запропонованих методик та моделей оцінювання інноваційної діяльності, інноваційного потенціалу та інноваційного розвитку підприємства дає можливість зробити узагальнюючий висновок, що всі представлені методики розбудовано із застосуванням трьох основних підходів: ресурсного, базованого на ефективності та наявності використання ресурсів; функціонального із визначенням інноваційного потенціалу суб'єкта господарювання як сукупності його потенційних функціональних можливостей для здійснення та ефективного впровадження інноваційної діяльності; комбінування першого та другого – функціонально-ресурсного підходу, на застосуванні проектного підходу, де об'єктом оцінювання є безпосередньо етапи та ефективність розробки та реалізації інноваційних проектів.

Дані методики та підходи уособлюють та акумулюють значну кількість показників, що можуть використовуватися для оцінювання ефективності інноваційної діяльності як у контексті наявних методик, так і в їх новому комбінуванні відповідно до мети оцінювання; складають теоретико-методичну основу оцінювання інноваційного розвитку. Проте відносно оцінювання інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я необхідним є дослідження методик та показників, які на нині розроблені, стосуються безпосередньо та враховують специфіку цього виду діяльності.

У підсумку узагальнення результатів досліджень в цій сфері можна констатувати необхідність та доцільність формування системи складових та показників, що найбільш повно, системно та комплексно відображали б стан та рівні інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я з метою подальшого використання цих складових та показників в формуванні моделей і комплексної методики оцінювання їх інноваційного розвитку як у табл. 1.

Запропоновані комплексні показники оцінювання наявного інноваційного потенціалу, передумов та результатів інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я доцільно використовувати в процесі здійснення оцінки інноваційного розвитку з розрахунком інтегрального коефіцієнта, індексу інноваційного розвитку та розрахунком основних показників, складових оцінювання і загального інтегрального індексу інноваційного розвитку закладу.

Запропоновані складові та показники-коефіцієнти дозволяють здійснити оцінювання інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я, враховуючи особливості здійснення інноваційної діяльності у сфері медичних послуг, та оцінити не тільки наявний інноваційний потенціал такого розвитку, але й особливості його впровадження та результатів, що полягають у необхідності оцінювання напрямів інноваційного розвитку, що є типовими, характерними для закладів охорони здоров'я, тобто оцінюванням активності та фінансової ефективності інноваційного розвитку за напрямками впровадження продуктових, маркетингових, техніко-технологічних, організаційно-управлінських та сервісних інновацій. Також сукупність показників коефіцієнтів визначена та скомпонована таким чином, щоб максимально окреслити та врахувати всі складові операційної, маркетингової, фінансової діяльності закладів охорони здоров'я, їх інтегрованість та кооперацію на зовнішніх міжнародних ринках медичних послуг, необхідність залучення та використання єдиних техніко-технологічних мереж та програмного забезпечення, особливості маркетингового та техніко-технологічного розвитку суб'єктів господарювання, вагоме значення та особливості провадження сервісних та маркетингових інновацій, пов'язаних із розвитком бренду приватних закладів охорони здоров'я, залучення та використання нематеріальних активів у їх діяльності.

Щодо послідовності здійснення оцінювання інноваційного розвитку підприємства, науковцями опрацьовані певні алгоритми поетапного виконання оцінки. З метою оцінки ефективності діяльності закладів охорони здоров'я в умовах впровадження інновацій необхідними є: поетапна розробка критеріїв ефективності оцінки інноваційної діяльності; розробка систем показників для оцінки; здійснення аналізу та оцінки на основі визначених показників та критеріїв оцінки; та перевірка відповідності отриманих результатів досягненню поставленої мети.

Для впровадження та реалізації процесів комплексного оцінювання інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я розроблено та запропоновано алгоритм, представлений на рис. 1.

На першому етапі алгоритму оцінювання інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я здійснюється безпосередньо організація самого процесу інформаційно-аналітичного забезпечення.

На другому етапі виконується аналіз вхідних та вихідних інформаційних потоків закладів охорони здоров'я за визначеними напрямками інноваційної діяльності: продуктовим, техніко-технологічним, маркетинговим, організаційно-управлінським, сервісним - та здійснюється аналіз стану ресурсного, техніко-технологічного та фінансового забезпечення внутрішніх складових інноваційного потенціалу підприємства, наявність та забезпечення кадровими ресурсами необхідної кваліфікації, інтелектуальними ресурсами, технікою, технологічними ресурсами та також стан та розвиток науково-дослідного потенціалу інноваційного підприємства у розробці та впровадженні інновацій.

Таблиця 1

**Складові та показники оцінювання інноваційного розвитку
закладів охорони здоров'я (авторська розробка)**

Складові	Показники (коефіцієнти) оцінювання
Група «Передумови інноваційного розвитку»	
Ресурсна	Коефіцієнт забезпеченості кадровими ресурсами для впровадження інновацій
	Коефіцієнт поширеності навчання та підготовки до впровадження інновацій
	Частка нематеріальних активів в активах підприємства
	Коефіцієнт оновлення техніко-технологічної бази для здійснення інновацій
	Коефіцієнт забезпеченості власними матеріальними активами
	Коефіцієнт забезпеченості інформаційними ресурсами та Інтернетом
	Коефіцієнт інформаційної мобільності закладу
Науково-дослідна	Коефіцієнт активності проведення власних НДДКР
	Коефіцієнт активності залучення зовнішніх розробок та технологій
	Коефіцієнт активності придбання прав на розробки, патенти
	Коефіцієнт активності отримання патентів та ліцензій
	Рівень захисту прав на інтелектуальні активи, патенти, ліцензії, бренд
Фінансова	Коефіцієнт забезпеченості власними фінансовими ресурсами на інноваційну діяльність
	Коефіцієнт залучення кредитних та інвестиційних коштів для інновацій
	Коефіцієнт зростання вартості об'єктів інтелектуальної власності
Група «Результати інноваційного розвитку»	
Ринкова	Коефіцієнт зростання частки закладу на ринку
	Показник зростання вартості бренду
	Коефіцієнт зростання вартості нематеріальних активів, патентів, ліцензій
	Коефіцієнт активності міжнародної інноваційної співпраці
	Коефіцієнт інтегрованості техніко-технологічних процесів, кооперації
	Коефіцієнт активності виходу та освоєння нових ринків
Активність інноваційного розвитку	Загальний коефіцієнт інноваційної активності закладу
	Коефіцієнт активності впровадження продуктових інновацій
	Коефіцієнт активності впровадження техніко-технологічних інновацій
	Коефіцієнт активності впровадження маркетингових інновацій
	Коефіцієнт активності впровадження організаційно-управлінських інновацій
	Коефіцієнт активності впровадження сервісних інновацій
	Коефіцієнт використання новітніх технологій
Частка послуг з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій	
Фінансова ефективність інноваційного розвитку	Коефіцієнти зростання прибутку від інноваційної діяльності
	Коефіцієнт ефективності впровадження продуктових інновацій
	Коефіцієнт ефективності впровадження техніко-технологічних інновацій
	Коефіцієнт ефективності впровадження маркетингових інновацій
	Коефіцієнт активності впровадження організаційно-управлінських інновацій
	Коефіцієнт активності впровадження сервісних інновацій
	Коефіцієнт активності у реалізації нематеріальних активів патентів, розробок
	Коефіцієнт рентабельності реалізованої інноваційних послуг

Наступним етапом здійснюється визначення складових оцінювання за двома основними групами: складових оцінювання передумов інноваційного розвитку, що характеризують інноваційний потенціал закладів охорони здоров'я. До цієї групи входять такі складові, як ресурсна складова, науково-дослідна складова та фінансова складова. За другою групою оцінювання, що характеризує результати інноваційного розвитку, аналізуються такі складові як: ринкова складова, активність інноваційного розвитку та фінансова ефективність інноваційного розвитку.

Наступним етапом визначаються та систематизуються показники- коефіцієнти за кожною зі складових оцінювання інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я.

Важливим етапом є визначення коефіцієнтів ваги, значущості кожного показника в інтегральному індексі складової та вагових коефіцієнтів значущості складових у розрахунок загального інтегрального індексу оцінювання інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я, що визначаються експертним шляхом.

Наступним етапом здійснюється безпосередньо розрахунок інтегрального індексу інноваційного розвитку кожної зі складових, а після цього на основі отриманих даних здійснюється розрахунок загального інтегрального індексу інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я. Далі виконується аналіз отриманих результатів, що дають можливість оцінити ефективність інноваційного розвитку та відповідно за необхідності приймається рішення щодо внесення змін до стратегії інноваційного розвитку закладу охорони здоров'я. На заключному етапі алгоритму оцінювання інноваційного розвитку доцільними є організація та впровадження процесу постійного моніторингу інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я на основі застосування визначених показників, складових та відповідного методичного підходу. Запропонований методичний підхід дозволяє здійснити комплексне системне оцінювання передумов, необхідних для впровадження інновацій, наявного інноваційного потенціалу закладів охорони здоров'я, та оцінювання результатів інноваційного розвитку, що характеризуються розширенням та зміцненням ринкових позицій,

активністю та фінансовою ефективністю інноваційного розвитку та є ефективним інструментом комплексної діагностики аналізу й оцінки передумов та результатів інноваційного розвитку закладів сфери охорони здоров'я.

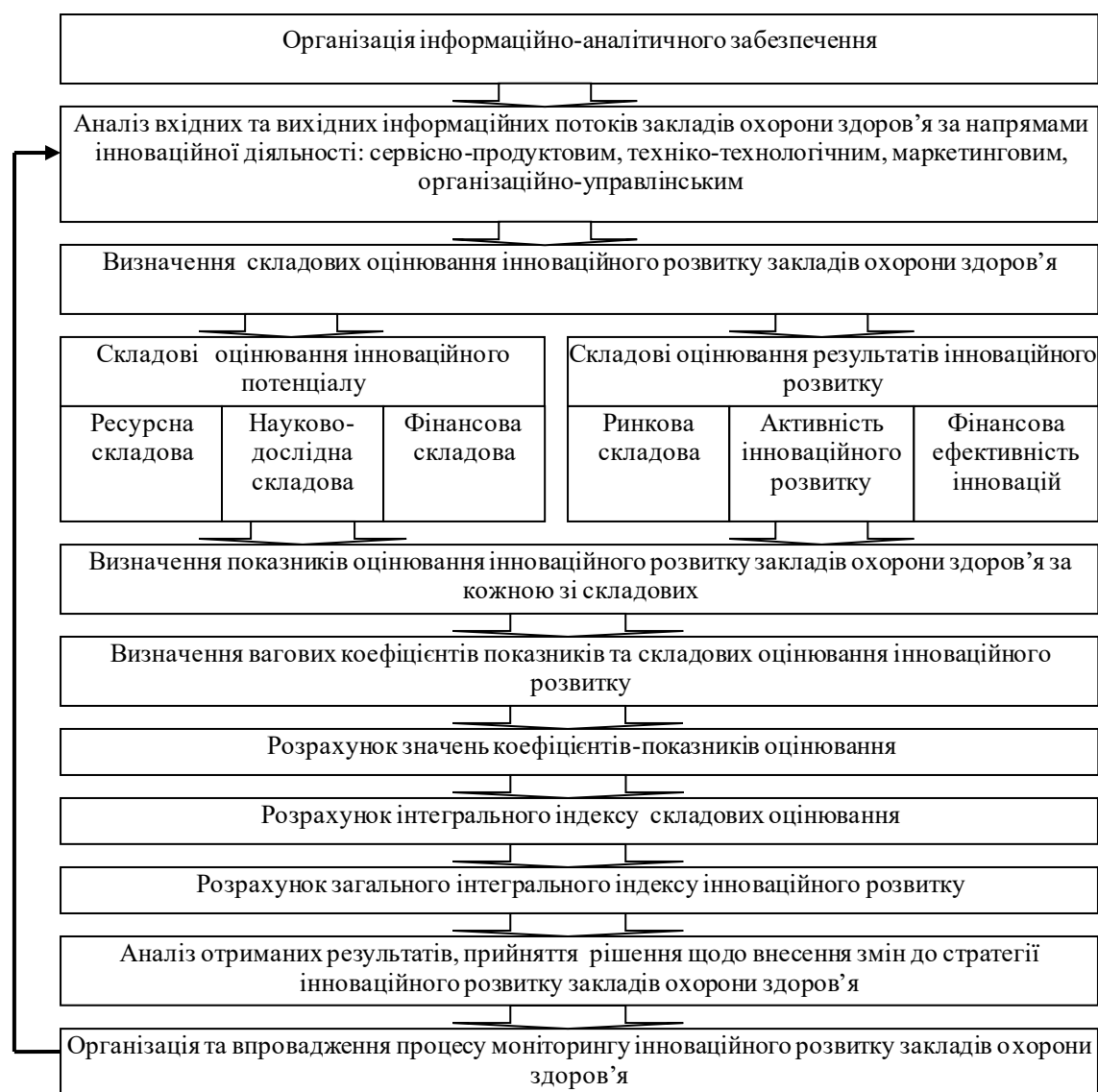

Рис. 1. Алгоритм комплексного оцінювання інноваційного розвитку закладів охорони здоров'я (авторська розробка)

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Управління інноваційним розвитком закладів охорони здоров'я детермінується рядом особливостей, серед яких доцільно виділити такі: підвищений ризик ймовірності прийняття помилкового управлінського рішення; наявність диференційованого інституційно-правового базису регулювання функціонування суб'єктів сфери охорони здоров'я, а також інноваційної сфери для підприємств, що надають медичні послуги різних видів; стратегічна спрямованість суб'єктів надання медичних послуг на розробку сервісно-продуктових інновацій; обмеженість державної підтримки інноваційної діяльності, у т. ч. в медичній галузі; наявність ризиків витоку інформації, що містить комерційну таємницю; ліцензування окремих видів діяльності; залежність ефективності управління інноваційною діяльністю підприємств від розвитку об'єктів інфраструктурного забезпечення та ін. Управління інноваційним розвитком закладів охорони здоров'я передбачає формалізацію їх адекватної системи, що агрегується з проектно-технологічного блоку, ресурсно-функціонального апарату та організаційно-постановчого механізму, взаємодія яких спрямована в площину забезпечення керованості інноваційних процесів на засадах розподілу повноважень, обов'язків і відповідальності в контексті досягнення детермінованих цілей функціонування підприємства на ринку медичних послуг. Гарантування ефективності системи управління інноваційним розвитком закладів охорони здоров'я вимагає дотримання таких принципів, як комплексність, гнучкість, іманентність, збалансованість, науковість, послідовність і раціональність.

Література

1. Басва О. В. Менеджмент охорони здоров'я. Київ : МАУП, 2009. 560 с.
2. Васильців Т. Г., Уразалієв Р. М. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. Науковий вісник ЛТЕУ України. 2018. Вип. 21.2. С. 153-158.
3. Васильців Т. Г., Ярошко О. Р. Фінансова безпека підприємства: місце в системі економічної безпеки та пріоритети посилення на посткризовому етапі розвитку економіки. Науковий вісник ЛТЕУ України. 2018. Вип. 21.2. С. 132-136.
4. Діброва Т. Г., Булбук Д. М. Основні засади розробки програми лояльності на підприємстві. Актуальні проблеми економіки та управління. 2008. Вип. 2. URL : http://probleconomy.kpi.ua/pdf/2008_20.pdf.
5. Лупак Р. Л., Дідич А. М. Економічні основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкових відносин. Науковий вісник ЛТЕУ України. 2017. Вип. 20.6. С. 248-252.
6. Жаліло Л. І. Стратегії змін у сфері охорони здоров'я в умовах соціально-економічних реформ в Україні. URL : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Zhalilo.pdf>.
7. Корнійчук О. Стратегія побудови сучасної української системи охорони здоров'я. Вільне слово. 2017. URL: <https://vilneslovo.com>.
8. Лупак Р. Л. Економічне обґрунтування стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємства. Бізнес Інформ. 2013. № 4. С. 320-325.
9. Солдатенко О. В. Сучасний стан правового регулювання фінансування сфери охорони здоров'я України. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 2. С. 142-147.
10. Юринець З. В., Круглякова В. В. Нейромережеве моделювання як інструмент прогнозування інноваційного розвитку економіки України. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 6. С. 425-432.
11. Юринець З. В. Формування інноваційних стратегій: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: СПОЛОМ, 2016. 412 с.
12. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L., Kuniyska-Iliash M. V. Strategic approaches to the effective use of intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprise. Науковий вісник Полісся. № 2 (14). С. 8-15.
13. Yurynets Z., Bayda B., Petrush O. Country's economic competitiveness increasing within innovation component. Economic Annals — XXI. 2015. № 9-10. P. 32-35.
14. Yurynets Z. Forecasting model and assessment of the innovative and scientific-technical policy of Ukraine in the sphere of innovative economy formation. Investment Management and Financial Innovations. 2016. Vol. 13. № 2. P. 16-23.

References

1. Baieva, O. V. (2009). Health management. Kyiv : MAUP.
2. Vasylytsiv, T. G., Urazaliev, R. M. (2018). Generalization of the conceptual foundations of economic security of the enterprise. Scientific Bulletin of LTEU of Ukraine. Vol. 21.2. pp. 153-158.
3. Vasylytsiv, T. G., Yaroshko O. R. (2018). Financial security of the enterprise: place in the system of economic security and priorities of strengthening at the post-crisis stage of economic development. Scientific Bulletin of LTEU of Ukraine. Vol. 21.2. pp. 132-136.
4. Dibrova, T. H., Bulbuk, D. M. (2008). The main principles of developing a loyalty program at the enterprise. Actual problems of economy and management. Vol. 2. URL : http://probleconomy.kpi.ua/pdf/2008_20.pdf.
5. Lupak, R. L., Didych, A. M. (2017). Economic bases of ensuring the competitiveness of the enterprise in market relations. Scientific Bulletin of LTEU of Ukraine. Vol. 20.6. pp. 248-252.
6. Zhalilo, L. I., Martyniuk, M. I. (2018). Strategies for healthcare change in conditions of social and economic reforms in Ukraine. URL : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Zhalilo.pdf>.
7. Korniychuk, O. (2017). The strategy of building a modern Ukrainian healthcare system. Tree word. URL : <https://vilneslovo.com>.
8. Lupak, R. L. (2013). Economic justification of strategic management of enterprise competitiveness. Business Inform. no 4. pp. 320-325.
9. Soldatenko, O. V. (2018). The current state of legal regulation of health care financing in Ukraine. Entrepreneurship economy and law. Vol. 2, pp. 142-147.
10. Yurynets, Z. V., Krugliakova, V. V. (2016) Neural network modeling as a forecasting tool for innovative development of Ukraine's economy. Actual problems of economy. no 6. pp. 425-432.
11. Yurynets, Z. (2016). Formation of innovative strategies: theory, methodology, practice. Lviv: SPOLOM.
12. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L., Kuniyska-Iliash M. V. Strategic approaches to the effective use of intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprise. Scientific Bulletin of Polissya. № 2 (14). С. 8-15.
13. Yurynets, Z., Bayda, B., Petrush, O. (2015). Country's economic competitiveness increasing within innovation component. Economic Annals — XXI. no 9-10, pp. 32-35.
14. Yurynets, Z. (2016). Forecasting model and assessment of the innovative and scientific-technical policy of Ukraine in the sphere of innovative economy formation. Investment Management and Financial Innovations. Vol. 13. no2. pp. 16-23.

Надійшла / Paper received : 24.12.2021

Надрукована / Printed : 31.01.2022